ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Трофименко Марії Юріївни на тему:«Фінансові ресурси розвитку соціальної інфраструктури України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дослідження. Провідним завданням вітчизняних економічних досліджень в умовах демократичних перетворень і євроінтеграційних процесів є пошук та створення сприятливих передумов для соціально-економічного розвитку України. Улагоджена соціальна політика держави уможливлює досягнення поставленої мети в процесі підтримки й всестороннього розвитку усіх членів суспільства. Підвищення інтелектуального, професійного і фізичного потенціалу населення, що забезпечується в процесі функціонування соціальної інфраструктури і надання її послуг, формує клас економічно-активних індивідів, самореалізація яких у національному господарському комплексі уможливлює досягнення кількісних та якісних зрушень в економічному житті країни. Значною мірою це стосується особливостей регіонального розвитку, у якому на сьогоднішній день виявлено значні диспропорції. Належний рівень фінансування соціальної інфраструктури є вагомим чинником забезпечення високого рівня надання й доступності соціальних послуг у всіх регіонах й розвитку соціальної інфраструктури загалом.

Актуальність обраної теми зумовлена тими завданнями, які ставить перед собою українська держава на етапі інтенсивних, широкомасштабних трансформаційних змін у соціально-економічному просторі. Адже від удосконалення системи формування та використання фінансових ресурсів розвитку соціальної інфраструктури залежить успішність реалізації соціальної політики держави.

Соціальна політика є вагомим інструментом соціального розвитку країни. Її фінансова складова має провідне значення у досягненні намічених соціальних результатів. Вивчення пріоритетних напрямів формування і використання

Загальний канцелярія
ЛНУ імені Івана Франка
Вхідний № 682
25 06 2018

фінансових ресурсів розвитку соціальної інфраструктури сприяє підвищенню результативності структурних перетворень у її галузях, уможливлює модернізацію й сучасне технологічне оснащення соціальних об'єктів, забезпечує створення передумов для нарощення соціального потенціалу України.

Розробка і реалізація концепцій удосконалення фінансування соціальних галузей мають базуватись на обґрунтованих засадах, що сприятиме посиленню збалансованого соціально-економічного розвитку держави. Відтак, дедалі більшої ваги набуває необхідність поглиблення теоретичних знань та практичних висновків щодо теоретико-методологічних засад і механізму формування й використання фінансових ресурсів розвитку соціальної інфраструктури України.

Дисертаційна робота Трофименко Марії Юріївни є актуально як за задумом, так і за переліком поставлених завдань, у якій автор переслідує мету поглиблення існуючих науково-теоретичних та методичних засад фінансового забезпечення розвитку соціальної інфраструктури та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення його результативності в Україні (С. 21) з урахуванням загальноцивілізаційних тенденцій та національних особливостей.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації М. Ю. Трофименко мають достатньо високий ступінь обґрунтованості та достовірності, оскільки вони базуються на опрацюванні значного масиву наукових розробок вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань фінансових ресурсів, а також є результатом всебічного та об'єктивного аналізу досліджуваних явищ, здійсненого за допомогою сучасного наукового інструментарію. Для виділення етапів формування фінансового забезпечення соціальної інфраструктури та бази фінансових ресурсів використано історичний метод. З метою узагальнення термінологічного апарату застосовано метод наукового абстрагування. В ході дослідження стану фінансування соціальної інфраструктури задіяно методи

аналізу, синтезу й експертних оцінок. Для виявлення напрямів імплементації іноземного досвіду та формулювання концепції формування та використання фінансових ресурсів розвитку соціальної інфраструктури використано методи індукції, дедукції й порівняння.

Такий диверсифікований інструментарій дослідження дозволив автору вирішити поставлені завдання і сформулювати обґрунтовані висновки.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативні акти України; статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства соціальної політики України, інших міністерств і відомств; довідкова література; дані монографічних та періодичних видань, матеріали міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій; власні аналітичні розрахунки та дослідження.

Достовірність основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується також їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях, впровадженням окремих результатів у практику. Зокрема, в діяльність Департаменту економічної політики Львівської державної адміністрації, Соціального підприємства «Горіховий дім», а також у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін: «Фінанси», «Бюджетний менеджмент», «Бюджетна система», «Стратегічне управління фінансами».

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та автореферату підтверджує достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації і виносяться на захист.

Наукова і практична значимість одержаних результатів. Зміст проведеного дослідження свідчить про його комплексний характер і наявність в ньому наукових результатів, висновків і пропозицій, які в сукупності розв'язують важливу наукову проблему, сутність якої полягає в поглибленні теоретико-методологічних та методичних засад щодо формування фінансових ресурсів розвитку соціальних галузей в сучасних умовах трансформаційних

змін та обґрунтуванні стратегічних напрямів і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансової політики розвитку соціальної інфраструктури в Україні.

Найбільш суттєвими науковими результатами, отриманими дисертантом із акцентованими положеннями наукової новизни, є такі:

– теоретичне узагальнення наукових підходів до поняття «фінансові ресурси», що дало змогу визначити його як сукупність централізованих та децентралізованих грошових коштів держави, суб'єктів господарювання, створених у процесі розподілу і перерозподілу ВВП для забезпечення виконання функцій держави, а також виробничих завдань та надання власних послуг кожного господарського суб'єкта відповідно до поставлених перед ним завдань (С. 75);

– систематизація теорій просторового аналізу, що дало можливість розкрити функціональний аспект системи управління фінансовими ресурсами розвитку соціальної інфраструктури – створення умов для формування прогресивних тенденцій у демографічних процесах; відтворення робочої сили, що якісно відповідає потребам і рівню розвитку виробництва; ефективне використання трудових ресурсів; забезпечення оптимальних житлово-комунальних і побутових умов життя населення; поліпшення і збереження фізичного здоров'я населення; раціональне використання вільного часу людей (С. 48);

– сформульовано концепцію формування та використання фінансових ресурсів розвитку соціальної інфраструктури, впровадження й реалізація якої в контексті Державної стратегії регіонального розвитку сприяє розширенню масштабів інвестиційної діяльності в соціально-інфраструктурних галузях (С. 189);

– обґрунтовано механізми позабюджетного фінансування розвитку соціальної інфраструктури в частині забезпечення підвищення соціальної відповідальності підприємств, в результаті чого виявлено пріоритетні напрями консолідації фінансових ресурсів держави і суб'єктів господарювання з метою

модернізації, розвитку й технологічного оснащення соціальних об'єктів (С. 171);

– запропоновано науково-методичні підходи до державно-приватного партнерства як ефективної форми активізації залучення фінансових ресурсів підприємств до розвитку житлово-комунальної інфраструктури, що дало змогу сформувати алгоритм фінансування проблемних секторів і підприємств різного рівня збитковості й окупності (С. 179).

Практична значимість дослідження полягає у тому, що обґрунтовані дисертантом науково-методологічні положення й практичні рекомендації формують підґрунтя для удосконалення механізмів фінансування соціальної сфери і можуть бути використанні в процесі формування та використання фінансових ресурсів розвитку соціальної інфраструктури.

Проміжні і загальні висновки автора за результатами дослідження сформульовані переконливо. Список використаних джерел (204 позиції) свідчить про опрацювання автором значних обсягів економічної літератури, в додатках подано достатній обсяг додаткової інформації з метою доповнення основного змісту роботи.

Повнота висвітлення положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані у 33 наукових працях загальним обсягом 11,94 д. а. (10,55 д. а. належать особисто автору), з них: 11 статей у наукових фахових виданнях України (з них 4 – у наукометричних виданнях), 22 – у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій.

Зміст автореферату у повній мірі розкриває основні положення дисертаційної роботи, а також отримані автором нові наукові результати, висновки, рекомендації. Матеріали дисертації і автореферату викладено науковим стилем, логічно і послідовно.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи змістовність поданої до захисту дисертації, обґрунтованість і новизну отриманих результатів, є окремі положення які, на мій погляд, мають

дискусійний характер чи потребують подальшого обґрунтування, зокрема:

1. У підрозділі 1.1 автор розкриває поняття соціальної сфери, її сутність, наводячи при цьому цитати вчених. Однак критичний підхід до таких тлумачень в окремих випадках спостерігається рідко. При цьому фінансових аспект даного питання розкрито поверхово.

2. В окремих випадках при дослідженні статистичних даних (Розділ 2) не дуже вдало обрано періоди, в одних випадках – 2009-2016 рр., в інших – 2010-2017 рр., 2004-2017 рр. Отримані результати важко порівнювати.

3. У підрозділі 3.1 (С. 169, 171) автор пропонує формувати систему державних стимулів та мотивацій залучення ресурсів приватного сектору до фінансування соціальної інфраструктури шляхом наданням податкових пільг. Про те у роботі дисертант не висловив своєї позиції щодо збільшення чи зменшення існуючого податкового тиску.

4. На с. 187-188 зазначено, що удосконалення системи формування фінансових ресурсів розвитку соціальної інфраструктури та державного регулювання цих процесів потребує комплексного використання усіх джерел та оптимізації їхньої структури. Однак питання цієї оптимізації не розкрито.

5. Підрозділ 3.3 присвячено Концепції формування та використання фінансових ресурсів соціальної інфраструктури України, однак характеристика цієї Концепції обмежена таблицею на с. 189 і дуже поверхово пояснено її складові.

Однак, висловлені зауваження є лише додатковим свідченням складності й багатоаспектності проблем, піднятих у дисертаційній роботі, і суттєво не змінюють її загальну високу оцінку.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам. У цілому дисертаційна робота Марії Юріївни Трофименко є самостійним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, результатом якого є нові науково обґрунтовані положення, що в сукупності вирішують важливу наукову проблему – поглиблення теоретико-методологічних та методичних засад щодо формування фінансових ресурсів розвитку соціальних галузей в

сучасних умовах трансформаційних змін та обґрунтування стратегічних напрямів і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансової політики розвитку соціальної інфраструктури в Україні.

За змістом та оформленням дисертаційна робота «Фінансові ресурси розвитку соціальної інфраструктури України» відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 із змінами, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор, Трофименко Марія Юріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:
професор кафедри фінансів
імені С. І. Юрія
Тернопільського національного
економічного університету,
доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України **В. Г. Дем'янишин**

Підпис *В. Г. Дем'янишина*
Завіряю:
Зав. загальним відділом *Кононова*